

Om ryskt militärt tänkande

anmäld av Pär Blid

TITEL:

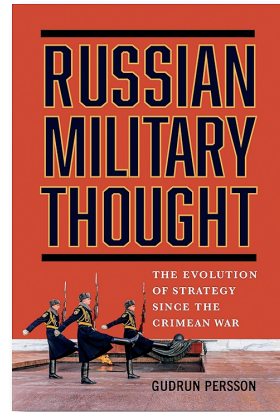
Russian Military Thought – The evolution of Strategy since the Crimean War*

FÖRFATTARE:

Guðrun Persson

FÖRLAG:

Georgetown University Press / Washington DC

VID SÄLLSYNTA TILLFÄLLEN slår man ihop en nyss läst boks pärmar med tanken att detta är en bok jag önskar att jag läst tidigare. Som nybliven elev vid den ryska Generalstabsakademin hade jag med mig en relativt stor kunskap om rysk taktik och insåg snart att utbildningen på akademien fokuserade på operationskonst. Den överordnade strategin och det ryska militära tänkandets utveckling stod jag utan i nära 25 år, till dess jag läst Guðrun Perssons nyligen utgivna bok!

Persson har i denna bok rivit ner språkhindren till att direkt ta del av ryskt militärt tänkande. Tidigare verk har till del byggt på fragmentariska översättningar och därvid kommit till bristfälliga slutsatser om att Ryssland saknat ett utvecklat militärt tänkande. Författaren till denna bok har gått till de ryskspråkiga originalpublikationerna och därmed kunnat visa på ett utvecklat militärt tänkande på den strategiska nivån från 1800-talet och framåt. Ibland livligt diskuterat, när inte repression har satt stopp för denna diskussion.

Det ryska militära tänkandet har tidigt belyst idéer som senare realiserats i väst. Detta främst på grund av att Ryssland vid flera tillfällen haft idéer hur det moderna kriget skall vinnas men saknat resurser eller organisatorisk styrka att genomföra dem. Vid andra tillfällen har den för tillfället regerande makten (Tsar Nikolaj II, Josef Stalin och Vladimir Putin) begränsat det militära tänkandet genom mer eller mindre represiva metoder.

Strategin och det militära tänkandet har också utvecklats genom påverkan utifrån som sedan fogats in i det ryska tänkandet. Ett exempel på detta är marskalk Boris Shaposhnikov, som överlevde Stalins utrensningar på 1930-talet och vars skrifter därigenom kunnat överleva fram till idag. I hans verk *"Mozg Armii"* (*Arméns hjärna*) för han en dialog utifrån Clausewitz teser och uppmanar läsaren att studera hans verk och utvecklade en av Clausewitz mer kända utsagor att *"krig är en fortsättning av politiken med andra medel"* till den ryska strategin enligt följande: *"Om kriget är en*

fortsättning av politiken, bara med andra medel, så är också freden en fortsättning på konflikten om än med andra medel.”

Utöver att följa utvecklingen av det ryska militära tänkandet under nära 175 år erbjuder författaren ett slutsatskapitel som lägger fast de långa perspektiven i ryskt militärt tänkande avseende Ryssland som geopolitisk aktör. Dessa är:

De väpnade styrkorna och särskilt armén är fundamentalt för den ryska statsbildningen och därmed en oskiljaktig del av det ryska statsbygget. Detta manifesteras av att när tsar Nikolaj den II abdikerar så gör han inte det till premiärministern utan till generalstabschefen.

Isyfte att skydda ”hjärtlandet”, men även av ekonomiska skäl, har Ryssland territoriellt expanderat under lång tid. Under tiden 1500–1917 utökades det ryska territoriet med ungefär 130 km²/dag genom att föra offensiva krig utanför de centrala delarna av Ryssland.

En strävan av att Ryssland skall vara respekterat på världsarenan och ha en erkänd stormaktsstatus parat med en osäkerhets-känsla och utsatthet avseende grannarnas avsikter avseende landet.

Nationalitetsfrågan. I folkräkningen 2022 bestod den ryska befolkningen av 150 olika etniska nationaliteter. Ryssland har aldrig varit en homogen nationalstat och dess in-

flytande över sina grannländer har varierat genom seklerna. Det som alltid varit vägledande har varit det storryska tänkandet i tsarens Imperieryskland som bestått även efter 1917 och 1991.

Dessa långsiktiga konstanter i ryskt geopolitiskt tänkande har manifesterats i allomfattande militärdoktriner som utöver rent militära förhållanden även tagit hänsyn till politiska förhållanden, informationspåverkan, diplomati, moral med mera för att uppnå de överordnade strategiska målen.

Politiken äger strategin och viljan att segra är tillsammans med teknisk överlägsenhet hur strategins mål skall uppnås.

Denna bok är mycket läsvärd för alla som vill förstå ryskt militärt tänkande och strategiutveckling igår, idag och framöver. Författaren avslutar med en uppmaning som jag till fullo instämmer i:

”Följaktligen har Ryska Federationen en strategi som ständigt utvecklas. Väst måste inse den allomfattande ryska synen på krig och konflikt samt den överordnade politiska nivåns betydelse för strategin. Underlåtenhet att göra detta kommer att leda till allvarliga analysfel och brutala uppvaknanden i framtiden. Historien har just börjat – igen.”

Recensenten är överste och ledamot av KKrVA.